

Vergaderjaar 2019–2020

32 734

Nederlandse diplomatie

Nr. 44

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 27 maart 2020

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 23 maart 2020 inzake het Convenant «bijzondere bijstand buitenland als gevolg van de impact van het coronavirus (COVID 19)» (Kamerstuk 32 734, nr. 42).

De Minister van Buitenlandse Zaken heeft deze vragen beantwoord bij brief van 25 maart 2020. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Pia Dijkstra

De adjunct-griffier van de commissie,
Konings

1

Klopt het dat ambassades in het buitenland daar verblijvende Nederlanders aanraden naar Nederland terug te keren?

Sinds 17 maart 2020 raadt het Ministerie van Buitenlandse Zaken, naar aanleiding van wereldwijde ontwikkelingen, Nederlanders aan om alleen te reizen als dit noodzakelijk is. Aan reizigers die al in het buitenland verblijven raadt het ministerie aan de ontwikkelingen goed in de gaten te houden en gebruik te maken van de vertrekmogelijkheden die er nog zijn. Als er mogelijkheden via de reisbranche worden aangeboden worden Nederlandse reizigers geadviseerd deze mogelijkheden te benutten. Mocht een reiziger niet op een commerciële vlucht het land kunnen verlaten, dan wordt aangeraden om zich te registreren op bijzonderebijstandbuitenland.nl.

Voor Nederlanders die duurzaam in het buitenland verblijven geldt dat zij in beginsel hun verblijf in het buitenland kunnen voortzetten met respect voor de maatregelen van het land waar zij verblijven.

2

Bent u bekend met de situatie dat gezinnen van langdurig in het buitenland verblijvende Nederlanders met een buitenlandse partner of echtgen(o)ot(e) die aan die oproep gehoor willen geven, gesplitst dreigen te worden, omdat hun partner of echtgen(o)ot(e) geen of niet tijdig een visum voor Nederland krijgt?

3

Bent u bereid om ten behoeve van de gezinnen van langdurig in het buitenland verblijvende Nederlanders met een buitenlandse partner of echtgen(o)ot(e) een nood- of spoedvisum mogelijk te maken?

Antwoord vraag 2 en 3

Ik ben bekend met deze situatie. De coronacrisis brengt voor veel Nederlanders in het buitenland onzekerheden, vragen en problemen mee. Daar is veel begrip voor. Met de grootst mogelijke inspanning van personeel in het buitenland en Nederland, en in nauwe samenwerking met o.a. reisorganisaties, wordt eraan gewerkt om de Nederlanders in het buitenland te helpen. In deze fase van de crisis is het echter noodzakelijk dat de inspanningen zich primair richten op in het buitenland gestrande Nederlanders die daar niet zijn gevestigd en ook geen beroep kunnen doen op de hulp van reisorganisaties of luchtvaartmaatschappijen. Om die reden is voor die specifieke groep dan ook het meldpunt bijzonderebijstandbuitenland.nl voor in het leven geroepen. Vooral nog is de reguliere dienstverlening op visumgebied opgeschort en is het niet mogelijk om een visum aan te vragen. Alleen voor uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld van humanitaire aard, zijn uitzonderingen mogelijk. Daarbij verdient verder aantekening dat in Europees verband maatregelen zijn genomen op het gebied van toelating. Daarnaast is uw Kamer geïnformeerd over de (tijdelijke) maatregelen in de migratieketen die het verkrijgen van een verblijfsdocument bemoeilijken. In het licht daarvan is het in de huidige situatie niet mogelijk om uitzonderingen te maken voor gevallen die niet onder de prioriteitsgroep van gestrande Nederlanders vallen. Dat is echter geen statisch gegeven. De ontwikkelingen in het buitenland, binnen Europa en in Nederland en de mogelijke gevolgen voor Nederlanders en hun partners in die landen worden uiteraard nauwlettend gevolgd.

4

Wanneer komen mensen voor de financiële regeling in aanmerking?

Alle reizigers die gebruik willen maken van «Bijzondere Bijstand Buitenland» zullen een eigen financiële bijdrage moeten betalen, die achteraf per incasso wordt verrekend. De financiële bijdrage bedraagt per persoon EUR 300 voor vluchten vanuit Europa en aangrenzende landen en EUR 900 voor intercontinentale vluchten. Tot de aan Europa grenzende landen worden de volgende gerekend: Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, Bosnië en Herzegovina, Georgië, IJsland, Liechtenstein, Moldavië, Montenegro, Noord-Macedonië, Noorwegen, Oekraïne, Rusland, Servië, Marokko, Algerije, Tunesië, Libië, Egypte, Turkije.

5

Aangezien veel Nederlanders in het buitenland al torenhoge kosten hebben gemaakt door tickets te boeken op vluchten die vervolgens geannuleerd werden zonder teruggave van de ticketkosten, en aangezien veel Nederlanders inmiddels in dusdanige financiële problemen zitten dat zij niet in staat zijn ticketkosten te betalen, is de vraag of u bereid bent duidelijk te maken dat iedereen terughalen voorop staat, ongeacht of mensen de door de regering gevraagde vergoeding kunnen betalen? Bent u bereid te onderzoeken of een generieke coulanceregeling na afloop van deze mega-operatie tot de mogelijkheden behoort? Zo nee, waarom niet?

Het snel, veilig en gezond terughalen van Nederlandse reizigers uit het buitenland heeft op dit moment de hoogste prioriteit. Ik heb begrip voor de onderliggende zorg, wij zullen dan ook geen Nederlandse reiziger laten staan als het erop aan komt. Dat is ook de reden waarom niet is gekozen voor betaling vooraf, maar om bijdrage achteraf via incasso te verrekenen. Een dergelijke eigen bijdrage is logisch en passend omdat op die wijze Nederlandse reizigers worden bijgestaan, prudent met publieke middelen wordt omgegaan en eventueel misbruik mogelijk wordt tegengegaan. Het uitgangspunt «eigen verantwoordelijkheid» is bovendien een kader dat herhaaldelijk met uw Kamer is besproken in de debatten naar aanleiding van de jaarlijkse «Staat van het Consulaire». De verplichte bijdrage zal worden benut om de totale kosten van deze aanpak zoveel mogelijk te mitigeren en op deze manier zo veel mogelijk gestrande Nederlandse reizigers te kunnen helpen door de gezamenlijke inspanningen in het kader van de uitvoering van het «Convenant Bijzondere Bijstand Buitenland» met de alarmcentrales, de reisbranche, luchtvaartmaatschappijen, verzekeraars en de rijksoverheid. In het licht van deze eigen verantwoordelijkheid acht ik een generieke coulanceregeling niet opportuun.

6

Geldt de financiële regeling voor studenten?

Reizigers hebben een eigen verantwoordelijkheid voor reis- en verblijfskosten. Alle reizigers die gebruik willen maken van «Bijzondere Bijstand Buitenland» zullen daarom een eigen financiële bijdrage moeten leveren, die achteraf per incasso wordt verrekend. Dit geldt onverkort voor studenten. Zij kunnen zich wel aanmelden voor de regeling «Bijzondere Bijstand Buitenland» zoals ook publiekelijk in de begeleidende toelichtingen opgenomen.

7

Hoe ondersteunt u Nederlanders in hun (ongewilde) verblijf in het buitenland zolang vluchten of binnenlandse verplaatsing onmogelijk is?

In het kader van het «Convenant Bijzondere Bijstand Buitenland» zullen de reisbranche, de alarmcentrales en het Ministerie van Buitenlandse Zaken – waar nodig – mogelijkheden uitwerken om tot gezamenlijke ondersteuning te komen voor een «voortgezet veilig verblijf» totdat een veilige terugkeer naar Nederland mogelijk is. Dat kan gaan om zaken als verblijfstitel, medische noodzaak en andere reguliere consulaire bijstand. Noodzakelijk verblijf in het buitenland komt voor rekening van de reiziger.

8

Welk advies geeft u Nederlanders die vastzitten in landen waar zij zich niet mogen verplaatsen? Adviseert u hen naar de dichtstbijzijnde internationale luchthaven te gaan? Ziet u mogelijkheden om hen in bepaalde gevallen te ondersteunen in verblijf vlakbij de luchthaven?

Ik adviseer alle Nederlandse reizigers die vastzitten in het buitenland om zich te registreren op www.bijzonderebijstandbuitenland.nl. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken spant zich vervolgens met de alarmcentrales, luchtvaartmaatschappijen, de reisbranche en de verzekeraars in om veilige terugkeer naar Nederland te organiseren. Het is belangrijk dat de geregistreerde burgers de gegeven aanwijzingen volgen. Het is mogelijk dat daarbij de aanwijzing komt om zich naar een internationale luchthaven te verplaatsen. Hierbij moet uiteraard de wet- en regelgeving van de lokale autoriteiten in acht worden genomen, maar zal de ambassade afhankelijk van de lokale omstandigheden een faciliterende rol spelen om de luchthaven te bereiken. In dat licht is er thans geen sprake van een generieke oproep naar de dichtstbijzijnde internationale luchthaven te gaan.

In urgente gevallen kan het Ministerie van Buitenlandse Zaken ondersteuning bieden bij het vinden van «voortgezet veilig verblijf» totdat een terugkeer naar Nederland mogelijk is. Noodzakelijk verblijf in het buitenland komt voor rekening van de reiziger.

9

Geldt de financiële regeling voor mensen die al een of meer retourtickets gekocht hebben, maar waarvan de vlucht is gecancelled en het geld niet is terugontvangen?

Reizigers hebben een eigen verantwoordelijkheid voor reis- en verblijfskosten. Alle reizigers die gebruik willen maken van «Bijzondere Bijstand Buitenland» zullen daarom een eigen financiële bijdrage moeten leveren, die achteraf per incasso wordt verrekend.

10

Kunnen Nederlanders die zich in een noodsituatie in het buitenland bevinden, bijvoorbeeld omdat zij door gesloten hotels geen onderdak hebben, en geen mogelijkheid hebben om terug naar huis te komen, of in gevaar zijn door discriminatie, zich tot uw ministerie wenden voor advies en ondersteuning? Zo ja, welke ondersteuning biedt u hen?

Een Nederlander die in het buitenland in de problemen komt, is in de meeste gevallen zelf in staat om met hulp van reisgenoten en/of zijn thuisfront, dan wel met hulp van een Nederlandse alarmcentrale en/of lokale overheden een oplossing te vinden. Het Ministerie van Buiten-

landse Zaken is uiteraard dag en nacht bereikbaar voor Nederlanders die hulp of ondersteuning nodig hebben: dat kan telefonisch via +31 247 247 247 of via WhatsApp en andere kanalen. Ook kan het ambassadenetwerk worden ingezet.

De consulaire bijstand van het Ministerie van Buitenlandse Zaken concentreert zich op situaties waarin er niet of nauwelijks andere partijen zijn die bijstand kunnen verlenen. Daarbij geldt als uitgangspunt dat consulaire bijstand maatwerk is en afhankelijk van de omstandigheden van het geval bijstand wordt verleend. In het kader van het «Convenant Bijzondere Bijstand Buitenland» zullen de reisbranche, de alarmcentrales en het Ministerie van Buitenlandse Zaken – waar nodig – mogelijkheden uitwerken om tot gezamenlijke ondersteuning te komen voor een «voortgezet veilig verblijf» totdat een veilige terugkeer naar Nederland mogelijk is. Dat kan gaan om zaken als verblijfstitel, medische noodzaak en andere reguliere consulaire bijstand. Noodzakelijk verblijf in het buitenland komt voor rekening van de reiziger.

11

Geldt de financiële regeling voor gezinnen waarvan meerdere leden terug moeten?

Reizigers hebben een eigen verantwoordelijkheid voor reis- en verblijfskosten. Alle reizigers die gebruik willen maken van «Bijzondere Bijstand Buitenland» zullen een eigen financiële bijdrage moeten leveren, die achteraf per incasso wordt verrekend. De financiële bijdrage geldt per persoon, dus voor alle leden van een gezin dat terug naar Nederland wil reizen.

12

Bent u bereid om de vrijgemaakte middelen ook in te zetten ter verlichting van bepaalde kostenposten die Nederlanders moeten maken die ongewild voor lange tijd vast zitten in het buitenland, te denken valt aan kosten voor verblijf, of voor mobiele telefonie of internet om contact met uw ministerie en het thuisfront te behouden?

Het snel, veilig en gezond terughalen van Nederlandse reizigers uit het buitenland heeft op dit moment de hoogste prioriteit. In dit licht zijn de vrijgemaakte middelen noodzakelijk om hulp te bieden bij een veilige terugkeer naar Nederland van Nederlandse reizigers.

Nederlandse reizigers hebben een eigen verantwoordelijkheid voor reis- en verblijfskosten. Ook andere kostenposten, zoals telefoonkosten, komen voor rekening van de reiziger. Wel zal vanuit het ministerie ondersteuning bij het vormgeven van «voortgezet veilig verblijf» totdat een veilige terugkeer naar Nederland mogelijk is.

13

Zijn alle Nederlandse ambassades nog open en kunnen Nederlanders die vastzitten contact met deze ambassades opnemen? Zo nee, welke zijn gesloten en waarom?

Alle Nederlandse ambassades zijn nog open, met uitzondering van de ambassade in Zuid-Soedan. Voor het welzijn en de medische veiligheid van het personeel was een tijdelijke sluiting onvermijdelijk. Verder worden er (vooralsnog) geen ambassades gesloten en blijft de urgente consulaire dienstverlening aan Nederlandse reizigers gehandhaafd.

Wel wordt die dienstverlening in sommige landen belemmerd door maatregelen van de lokale overheid om de verspreiding van Covid-19 te beteugelen. De ambassade blijft echter altijd 24 uur per dag en 7 dagen in de week bereikbaar in noodgevallen en doet al het mogelijke voor

Nederlanders die in het buitenland een beroep doen op consulaire bijstand. Het verlenen van urgente consulaire bijstand en humanitair dringende zaken gericht op Nederlanders wereldwijd, krijgen daarbij voorrang boven de reguliere consulaire dienstverlening.

14

Gaat het bureaucratisch systeem dat opgezet moet worden voor de financiële regeling niet meer geld kosten dan het geld dat wordt ontvangen van de Nederlanders in het vliegtuig?

Nee. Er wordt in het Convenant zo veel als mogelijk gebruik gemaakt van reeds bestaande structuren. Zo zal de financiële afhandeling worden begeleid door de Stichting Garantiefonds Reisgelden, een organisatie die ervaring heeft met financiële afwikkeling van dergelijke operaties. De kosten voor de Bijzondere Bijstand Buitenland zullen daarom vooral zitten in de daadwerkelijke repatriëring; toestellen zullen naar verwachting veelal leeg naar de bestemming vliegen en vanwege (gezondheids-)maatregelen van luchtvaartmaatschappijen zullen toestellen ook op de terugvlucht niet met maximale capaciteit kunnen vliegen. De financiële voorziening van 10 mln. zal dan ook voornamelijk gebruikt worden om de «verliezen» op deze vluchten mee op te vangen, waarvoor ook de achteraf te verrekenen eigen bijdrage ten goede komt.

15

In hoeverre wordt voor de repatriëring van Nederlanders en de uitvoering van het convenant ingezet op samenwerking met andere Europese landen, zoals Duitsland en België, met name met betrekking tot het organiseren van gezamenlijke repatriëringsvluchten?

Bij repatriëringsvluchten wordt zo veel mogelijk ingezet op samenwerking met EU-lidstaten via een daarvoor opgericht EU-mechanisme. Ook is samenwerking met andere landen mogelijk. Indien extra capaciteit beschikbaar is, wordt deze door Nederland aangeboden. Tevens wordt onderzocht of lege repatriëringsvluchten tijdens de uitgaande vlucht ingezet kunnen worden om inwoners van het land van bestemming te helpen repatriëren.

Ook bij vluchten georganiseerd door andere EU-lidstaten zien we dat – waar mogelijk – extra capaciteit beschikbaar wordt gesteld. In de praktijk blijkt dat echter weinig ruimte beschikbaar is voor burgers van andere EU-lidstaten. Verder is een repatriëringsvlucht naar een andere EU-lidstaat niet altijd een goede oplossing door grensmaatregelen die door verschillende EU-lidstaten zijn getroffen. Het risico bestaat dat een Nederlandse burger vast komt te zitten in een andere EU-lidstaat.

16

Wordt aan Nederlanders die worden gerepatriëerd vanuit gebieden met veel coronabesmettingen een oproep gedaan om twee weken in thuisquarantaine te gaan, ook als zij geen klachten hebben?

Voor iedereen in Nederland geldt: blij zo veel mogelijk thuis. Werk thuis als dit kan. Ga alleen naar buiten voor noodzakelijke boodschappen (doe dit altijd alleen), een frisse neus of de zorg voor een ander. Houd hierbij altijd 1,5 meter afstand en vermijd groepsvorming. Terugkerende Nederlandse reizigers worden geïnformeerd over deze gehanteerde aanpak en de verwachting zo veel mogelijk thuis te blijven. Dat geldt voor alle reizigers, ook de Nederlandse reizigers die via deze aanpak huiswaarts keren. Er geldt geen aanvullende oproep voor deze groep mensen.

17

Zijn er mogelijkheden om de eigen financiële bijdrage op een later moment te betalen als een reiziger dat bedrag niet meteen beschikbaar heeft?

Dat is voor iedereen het geval. De verplichte bijdrage wordt achteraf via incasso verrekend.

18

Kunnen Nederlanders die permanent in het buitenland verblijven onder bepaalde voorwaarden ook gebruik maken van de regeling, met name waar het gaat om mensen uit de risicogroep?

De inzet van de rijksoverheid is gericht op Nederlandse reizigers, een kwetsbare groep onder de huidige omstandigheden. In veel landen worden bijvoorbeeld hotels gesloten waardoor reizigers op straat kunnen komen te staan.

Voor Nederlanders – ook uit de risicogroep – die duurzaam in het buitenland verblijven, geldt dat zij in beginsel hun verblijf in het buitenland kunnen voortzetten met inachtneming van de maatregelen in het land waar zij verblijven. In veel landen is het advies – net als in Nederland – om zo veel mogelijk thuis te blijven.

19

Is de Minister bereid tot een coulanceregeling voor kwetsbaren en voor gezinnen en studenten met name van hen die zich net buiten de EU bevinden en die geconfronteerd worden met dure vliegtickets voor hun terugreis?

Het snel, veilig en gezond terughalen van Nederlandse reizigers uit het buitenland heeft op dit moment de hoogste prioriteit. Dat is ook de reden waarom niet is gekozen voor betaling vooraf, maar om bijdrage achteraf via incasso te verrekenen. Een dergelijke eigen bijdrage is logisch en passend omdat op die wijze Nederlandse reizigers worden bijgestaan, prudent met publieke middelen wordt omgegaan en eventueel misbruik mogelijk wordt tegengegaan. Het uitgangspunt «eigen verantwoordelijkheid» is bovendien een kader dat herhaaldelijk met uw Kamer is besproken in de debatten naar aanleiding van de jaarlijkse «Staat van het Consulaire».

De verplichte bijdrage zal worden benut om de totale kosten van deze aanpak zoveel mogelijk te mitigeren en op deze manier zo veel mogelijk gestrande Nederlandse reizigers te kunnen helpen door de gezamenlijke inspanningen in het kader van de uitvoering van het «Convenant Bijzondere Bijstand Buitenland» met de alarmcentrales, de reisbranche, luchtvaartmaatschappijen, verzekeraars en de rijksoverheid. In het licht van deze eigen verantwoordelijkheid acht ik een coulanceregeling niet opportuun.

De financiële bijdrage bedraagt per persoon EUR 300 voor vluchten vanuit Europa. Deze (lage) bijdrage is ook bedoeld voor aangrenzende landen. De hogere bijdrage van EUR 900 is voor intercontinentale vluchten. De Nederlanders die zich net buiten de EU bevinden vallen dus onder het «Europatarief». Tot de aan Europa grenzende landen worden de volgende gerekend: Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, Bosnië en Herzegovina, Georgië, IJsland, Liechtenstein, Moldavië, Montenegro, Noord-Macedonië, Noorwegen, Oekraïne, Rusland, Servië, Marokko, Algerije, Tunesië, Libië, Egypte en Turkije.